

Enric Prat de la Riba, fill de Castellterçol

Josep M. Boixareu
Editor i escriptor

L'any 2014, que tenim a la cantonada, podrien passar moltes coses, entre elles la consulta per la independència, amb la qual el camí cap a l'estat propi restaria obert. Seria un any que passaria a la història de Catalunya, car a aquesta gran passa s'hi afegirien alguns aniversaris transcendents de la nostra història. Els tres-cents anys de la desfeta del 1714 i el consegüent arrabassament dels nostres drets nacionals i el Centenari de la constitució de la Mancomunitat de Catalunya que va representar una recuperació parcial d'aquells drets. L'artífex de la Mancomunitat va ser Enric Prat de la Riba, fill de Castellterçol (1870) i home immens. Se'l podria considerar un dels pares de la moderna pàtria catalana. Amb quatre ratlles mal comptades ens podem adonar de la seva gran obra, que en els moments actuals pot ser molt útil repassar, comparar, reflexionar i, potser, aplicar.

"Prat de la Riba, formulador de la teoria del nacionalisme integral i polític d'equilibrada plenitud, inicià la tasca de la creació d'una cultura catalana". Així s'expressava Jaume Bofill i Matas en l'acte d'homenatge tributat a Prat de la Riba el 23 de desembre de 1910 en el decurs del qual se li va lliurar un exemplar de la segona edició de la seva obra cabdal *La Nacionalitat Catalana*, que tenia els seus orígens en uns escrits ja publicats l'any 1906. És en el discurs que en aquell acte va pronunciar Jaume Bofill i Matas (Edicions 62-1979), en el qual, en part, m'he basat per fer aquest article.

L'obra de Prat va ser d'una gran magnitud perquè va anar des de les idees fins a la seva realització de manera organitzada i amb una visió de conjunt del moviment polític, social i cultural de Catalunya. L'obra d'un home de gran rectitud moral; creient i defensor de la religió. El seu catolicisme és, però, com la seva política: generós, expansiu i optimista. Abans de promoure la Mancomunitat va ser membre de la Diputació de Barcelona pel districte Vic-Granollers, de la qual el 1907 va ser president i des

de la qual va realitzar una gran obra política en tots els camps.

Prat somia amb una Pàtria més gran: "La Gran Catalunya", el que ara anomenem Països Catalans. Planeja Catalunya en tots els àmbits, reclamant sempre major autonomia. Crea l'Escola Industrial, que considera fonamental per l'avenç del comerç i la indústria de Catalunya. Proclama que s'ha de reconèixer a la producció la seva transcendència i valor social, partint del seu valor ètic i humà. Cohe-

rentment amb aquesta idea crea hospitals i cases de beneficència, dóna suport a la colònia industrial, que per a ell representa una gran família on regnen la moralitat i el benestar. En infraestructures planeja una xarxa viària i ferroviària secundària no radial, o sigui, no centralitzada. Crea la Caixa de Crèdit Comunal per finançar els municipis.

En el camp de l'ensenyament, un dels seus som-

nis és la creació en nombre suficient d'escoles primàries nacionals i pedagògicament acceptables. La pedagogia més eficaç, diu, és la de la investigació realitzada pel mestre amb la col·laboració dels deixebles. Per a ell, les Escoles Normals de l'Estat no serveixen; desitja l'establiment d'una Escola Normal Lliure que procuri l'ensenyança catalana i pedagògica que ens manca. Des de la presidència de la Diputació de Barcelona tira endavant el que ara en diem "estructures d'estat" en tots els àmbits de l'Administració. Una de les seves queixes, a banda del finançament (us sona?), és que l'Estat espanyol es cuida poc i malament de la cultura castellana, però gens de la catalana i, a més, hi posa entrebancs (també sona).

Amb la idea de modernitzar el país envia pensionats a l'estranger, ben preparats per saber els coneixements que han d'absorbir per trasplantar-los a Catalunya, on, al seu retorn, tindran la feina adequada (Ja no preguntaré més si sona). Sobre la ciència diu: "Les institucions científiques són un gran instrument propulsor de la ciència nacional i laboratori de perfeccionament dels elements substancials de la nacionalitat". "Els hòmens [sic] han de tenir criteri personal; els pobles criteri nacional". En un altre indret diu: "L'acció centralitzadora només triomfa quan la força d'invasió troba un instint de submissió a baix".

Prat va crear estructures (d'estat) culturals i de tota mena, com l'Institut d'Estudis Catalans (1907), la Biblioteca Nacional de Catalunya o el Museu d'Art Català. Considera una barbaritat esquarterar el país en províncies artificials, però utilitza la Diputació de Barcelona per fer grans obres i estructures. És un gran municipalista: "Tenir els Ajuntaments és tenir Catalunya". Personalment, era més escriptor que orador. Col·laborà en *La Renaixensa*. Va publicar-hi molt i en va ser director de *La Veu de Catalunya*, que va convertir en el gran diari català de l'època. Jaume Bofill i Matas diu de *La Nacionalitat Catalana*: "Fou per a mi, a més d'una revelació política, una troballa exquisidament literària". També el qualifica com "aquella casta d'homes que milloren la Humanitat sense trasbalsar-la". Deixem-ho aquí. Potser un altre dia parlarem de la Mancomunitat de Catalunya, la gran obra política d'aquest home de Castellterçol.

Volubilitat en un sospir còsmic

Josep Jallé
Enginyer

Repassem algunes de les experiències dels nostres avantpassats, dels que deien que al poble convenia *panem et cirquensis*, als que a la nostra generació –en tant que poble dictat i uniformitzat almenys en la seva teoria retòrica– imposaven el *pan y toros*, he arribat al temps de la democràcia i vista l'evolució podríem dir que un binomi actual de conveniència popular seria: telèfon i futbol.

El telèfon, específicament el mòbil, s'ha convertit en el paradigma dels temps. Telèfon és un dir: aparell mòbil de recepció i enviament de tota mena d'informació acústica, escrita o d'imatges. S'ha generat una línia d'estructuració social amb aquesta parametrització que permet una quasi total inhibició participativa en altres activitats. Ho apreciem en les reunions, des del restaurant a l'accés a qualsevol espectacle. La preeminència d'estar pendent

del mòbil, independentment del lloc o moment escollit per a l'altra activitat.

Individualment ho observo en trobades de club de lectura, de cinema o senzillament a les inercials de relació. Comercialment hem arribat al punt que qualsevol societat o companya de serveis o subministrament no té, pràcticament, un altre mitjà d'oferta comunicativa amb els clients que un telèfon o un web on és difícil de descobrir una adreça de correu-e i no diguem una adreça social on enviar-hi un escrit clàssic. Tot fa pensar que el llegir, que feia l'escriure després, no ha progressat, ha reculat. Per tant, també l'escriure, el deixar constància del que pensem o desitgem. Apareix la veu com a sistema de comunicació predominant i, amb aquest sistema, la volubilitat. Que si et vaig dir, que no em vas dir, que si tomba, que si gira... Cites telefòniques, ajustades, canviades, anul·lades sense cap mena de sensació que el que ha estat acordat per veu tingui cap valor.

És la síndrome del consum, com a la política: del que es diu, promet, el que es fa, o es tracta de vendre que es fa, hi ha una gran distància, quan no antagonisme. No cal ni esmentar les tertúlies com a mètode d'entabanament. Les paraules se les

emporta el vent, deien. Doncs això: cada cop necessitem més vent. Bon vent i... actitud nova?

Ah!, sí, l'altre paradigma: el futbol. Aquí sí que se'ns torna tot inflexible amb l'horari, la trobada davant la pantalla, anul·lació de qualsevol altre compromís previ o el que convingui dir o fer. Sembla com si la repetició any rere any dels mateixos processos: lligues, copes, eurocopes, mundocopes donés sentit a la vida que portem. Cicles amb desafiaments controlats i limitats per als nostres objectius com a éssers racionals. Penso que tots ho vivim, però amb diferents expectatives. Per a la gran majoria de futboladictes es tracta de continuar sublimant-los-hi baralles que, arriba-da l'anomenada democràcia, alguns, il·lusos, vam pensar que serien en altres aplicacions, es desconcentraria allò que el franquisme només va tolerar al futbol. Confiàvem plenament en el desenvolupament madur de l'espècie anomenada *homo sapiens*. Potser el desig ens va obnubilar i precipitar en la qualificació de l'home i caldria deixar-ho en *homo erectus*, majoritàriament. Al cap i a la fi, què son 50 anys, posem per cas, davant els mil·lennis passats des de l'*erectus* als nostres dies? Res, un sospir còsmic.